

ARBEIDETS RETT

Knut Arne (37) retter jaktrifla mot ulveskadde lam – og innrømmer at han kan gråte som en unge etterpå

PÅ JOBB: Knut Arne Sagmoen fra Tynset lette etter skadd sau i Gammeldalen fredag. Arbeidsdagen startet med avliving av tre lam. Foto: Tonje Hovensjø Løkken

Av Tonje Hovensjø Løkken. Publisert: 03. august 2018, kl. 20:30

Ulveangrepene i Nord-Østerdalen er på ingen måte over. Fredag dro Knut Arne Sagmoen på oppsyn, og måtte gjøre det han liker minst av alt.

Sagmoen skulle egentlig ikke drive med gjeting og oppsyn i Gammeldalen i Tynset i år, men sier at når beitesommeren ble som den ble, klarer han ikke la være.

– Men jeg går egentlig bare ekstraoppsyn her, forklarer han.

Bostedet hans er i nærheten, og han kjenner området som sin egen baklomme. Hver dag før klokka seks om morgenen legger han i veg på fire hjul med ATV hjemmefra. Fredag skjedde det som har skjedd ofte i sommer, han fant lam med ulveskader, denne gangen nokså langt nord i Gammeldalen.

– De sto og hang med hodet, og var bitt i strupen. Blodet piplet. Det var bare å avlive dem, sier Sagmoen.

Situasjonen blir han aldri vant med:

– Å måtte stå på avstand og skyte dyr, sikte mot lammet med ei jaktrifle; det er slikt som gjør at en voksen mann gråter som en unge når han står og koker seg morgenkaffe etterpå.

Tre døde lam ligger ved foten av ei gammel bjørk ved en setervang. Vi venter på Statens naturoppsyn, som skal dokumentere skadene. Lukta av dødt dyr kjennes allerede. Sagmoen mener skadene er ferske, kanskje fra morgentimene. De finner skadd sau hver dag i det beiteprioriterte området. Den andre gjeteren er også ute og leter fredag formiddag.

HVER ENESTE DAG: Hver dag dukker det opp ulveskadd sau. Her venter Sagmoen på at SNO skal komme og dokumentere hva som har skjedd med lammene han måtte skyte. Foto: Tonje Hovensjø Løkken

– Ulv og beitedyr, det går bare ikke i hop, mener han.

Telefonen full av bilder

Knut Arne Sagmoen har telefonen full av bilder som viser skadene. Han viser fram bilder av lam med snuepartiet bitt av, og en filmsnutt med ei tikke som breker rådvill ved de to lammene gjeteren akkurat har avlivet.

ILLE TILREDDT: Knut Arne Sagmoen har telefonen full av bilder. Ulven har blant annet bitt av snuten på lam, men de dør ikke av skadene. Foto: Privat

– Jeg har annen jobb attåt. Jeg jobber som landbruksavløser, sier Sagmoen og forteller om arbeidsdager på 15 timer i sommer. Utenom fjøsstellene setter han seg på ATV-en og kjører veglangs i beiteområdet, hopper av og tar med seg rifla til skogs på stedene der sauen samler seg.

– Jeg gruer for hva kvelden vil bringe, om det kommer fram flere skadde dyr da, sier han til Arbeidets Rett fredag formiddag.

Sagmoen har ikke tall på hvor mange lam han har skutt i sommer. Foran på terrengkjøretøyet er ei kvit plastkasse stropet fast. Her stabler han døde lam.

SNO dokumenterer

Ved bjørka tar osingen Jon Horten fra Statens naturoppsyn kniven ut av slira. Han skjærer først av øremerkene. Så gjør han et snitt fra snuten på det døde lammet, og får halve hodet. Han stusser over et hull i hodet på lammet, men da han får resten av skallen finner han motholdet, og kan fastslå at hullet er laget av ei tann.

Han former de engangshanskeklede hendene som en kjeft, og forklarer at ulven er større i gapet enn en bjørn.

– Det er rett og slett et hodebitt, dette.

SNO-mannen fisker fram mobiltelefonen og plotter inn dokumentasjonen i Rovbase.

– På flere av de andre vi har sett, var halve nesen borte. Slik er det ikke her, konstaterer han.

VISER ULVEKJEFTEN: SNOs Jon Horten viser fram med hendene hvordan ulven har bitt over hodet på lammet. Foto: Tonje Hovensjø Løkken

Utvider fellingstillatelsen

To ulver er felt i Nord-Østerdalen i sommer. DNA-analyser viser at det har vært i tre på ferde. Trolig er det enda flere. Fredag utvidet Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Hedmark fellingstillatelsen fra én til to ulver.

ULV OG SAU DEN SISTE TIDA

De ferske skadene på tre lam i Gammeldalen i Tynset var ennå ikke synlige i Rovbase på nettet da denne saken ble skrevet fredag ettermiddag. Derimot var det dokumentert sau skadd og avlivet i Gteammeldalen 2. august (to dyr) og fire dyr 1. august. Samme dag ble sau tatt av ulv ved Finstad Nysetra i Rendalen. 2. august var det et skadd dyr vest i Tyllaldalen.

Både 27., 28. og 29. juli er det registrert skader i Gammeldalen, og 25. og 26. juli i Rendalen. 24. juli er det plottet inn skader både i Gammeldalen i Tynset, og ved Haugsetvollen og Møyåvollen i Rendalen. Det totale skadeomfanget har rundet 300 sau og lam som er dokumentert tatt av ulv i Nord-Østerdalen.

23. juli ble ei ulvetispe felt ved Søskarven i Rendalen. Denne har nummeret V766 i Rovbase, og den stammer opprinnelig fra Norrsjön-reviret ved Ludvika sørvest for Borlänge i Sverige. Ulven veide 33 kilo, og er oppgitt å være eldre enn ett og et halvt år.

Den første ulven som ble felt, var en hann fra Borgvik 2, også et svensk revir. Den ble felt 28. juni, i nærheten av Gloføken, ifølge Rovbase. Det er oppgitt å være 1-2 år gammel, og veide 44 kg. Individnummeret er V744, og ulven var i vinter registrert både i Kongsvinger og Grue sør i Hedmark. Borgvik 2-reviret ligger ikke langt fra Karlstad i Sverige.

Den tredje ulven det finnes DNA fra, er den som har fått nummer V761. Både 4. mai og 26. mai i Eidsvola i Tolga, og senere 24. juni i Tolga østfjell er det registrert DNA fra denne ulven, som også er svensk, og fra reviret Gårdsjö.

I Rovdatas ulveteller har de tre ulvene status som på vandring - med et spørsmålstegn bak. De første tegnene på ulv i Gammeldalen kom allerede i slutten av april, da det som trolig er V761 krysset vegen og ble fotografert.

I Rovbase ser vi at det ligger inne flere møkkprøver som ennå ikke er analysert, både fra Rendalen og Engerdal. I Engerdal er det også levert inn løpeblod.

Jon Horten sier SNO er rimelig sikre på at det er to ulver som gjør skade nå.

Interkommunal fellingsleder Jo Esten Trøan sier til Retten at de hadde folk ute natt til fredag, og at angrepene trolig skjedde i morgentimene. Mannskap på post hørte at noe var i ferd med å skje.

Samtidig har det vært skader andre steder, blant annet i Tyllidalen.

– Vi har klødd oss i huet. Det har vært variasjon i skademønsteret, sier han.

Til natta er planen å putte på mer folk fra de kommunale fellingslagene.

Knut Arne Sagmoens plan er å ta ei frihelg. Han reiser vekk litt, men vurderte lenge om samvittigheten tillot det. Han landet på at han trenger å lufte hodet.

– Jeg er glad i dyr, og vil jo prøve å hjelpe til, men det har vært sterke inntrykk den siste tida, oppsummerer han.

TØRKESOMMER: Gjeter Knut Arne Sagmoen skrever langbent over det delvis tørrlagte elveleiet i Tela for å sjekke hvordan det står til med sauene og lammene som hviler under en busk. Ikke alle skader vises godt. Foto: Tonje Hovensjø Løkken